

Puzzeltocht, 8 april 2022

Het was een erg leuk idee zo'n puzzeltocht te organiseren voor het stadsdorp. Wij liepen met een groepje van vijf vrouwen van de binnenbuurt *Links van het Midden* door de Oude Pijp.

We begonnen bij het beeld van André Hazes op de Albert Cuyp en zagen dingen die we niet eerder gezien hadden. Mooie panden, een synagoge, een merkwaardig migrantenmonument in het Sarphatipark, mozaïekwerk van de pas overleden Fabrice bij de Oscar Carréschool. En aan het eind werden we nog getrakteerd op een drankje vanwege de opening van een raamtentoonstelling op de hoek Lutmastraat en Tweede van der Helst. En het was ook nog eens erg gezellig om zo met elkaar de buurt te verkennen.

Nou maakt het op zich niet eens zo veel uit waar je loopt, al lopend, en zeker als je met meer loopt, zie je gewoon veel meer. Omhoog kijken loont, langzaam lopen ook. De afgelopen jaren heb ik veel door de stad gezworven, in buurten waar ik nooit kwam, maar ook door de Pijp, en het is elke keer weer verrassend.

Goed initiatief dus, dank aan de organisatoren!

Trudi Hoogland

foto's:

- Selfie voor de wandschildering in de Pieter Aertszstraat.
- Bij de kinderboerderij: wat hangt er onder zijn kin?

Inhoud:

pagina 1: Impressie van de puzzeltocht van 8 april
pagina 2: Inhoud, Agenda, Tips, Van de stuurgroep
pagina 3: Mag het ietsje minder zijn ?
pagina 4: Dwalen door De Pijp.
pagina 7: Wie, weet, waar? Fietsevenement
pagina 8: Wandel HeenenWeer, Colophon

Agenda stadsdorp mei 2022:

- zaterdag **7 mei** 10.30 uur: Cryptogramclub, informatie over de plaats: Yol Köster (ymbik@hotmail.com);
- zaterdag **14 mei** 19.30 uur: Dansen in buurtgebouw HdK (Henrick de Keijserplein 45);
- woensdag **25 mei** 17:00 - 19:00 uur: Inloop in De Buurman (Amsteldijk 35, ingang Ceintuurbaan);
- zaterdag **28 mei** 19.30 uur: Dansen in buurtgebouw HdK (Henrick de Keijserplein 45);
- zaterdag 4 juni 10.30 uur: Cryptogramclub, informatie over de plaats: Yol Köster (ymbik@hotmail.com);
- dinsdag **7 juni**: Film in Rialto (nadere informatie volgt).

Tips voor andere activiteiten:

- woensdag **4 mei**: Herdenking 4 mei in De Pijp, 19.30 uur Start stille tocht Van der Helstplein, 19.50 uur Herdenking van Woustraat 149;
- woensdag **4 mei** 16.00 uur en 21.00 uur, donderdag **5 mei** 16.00 uur: Theater na de Dam in CC Amstel (meer informatie: www.ccamstel.nl)
- t/m zaterdag **14 mei**: fototentoonstelling in Plan C van cursisten fotocursus Rob Godfried (klik hier voor meer informatie: fototentoonstelling Plan C);
- zaterdag **14 mei**: Wandel HeenenWeer (zie informatie pagina 8);
- woensdag **18 mei**: Doortrapevenement (zie informatie pagina 7)
- zaterdag **21 mei** en zondag **19 juni**, 13.00 - 15.00 uur: Ambachtenroute, wandeling van Ambachtenvereniging Made in De Pijp (klik hier voor meer informatie: [Ambachtenroute](#));
- donderdag t/m zondag, 13.00 - 17.00 uur (t/m **30 juni**): tentoonstelling Een monument voor de burgemeester, Museum De Dageraad (klik hier voor meer informatie: [Tellegen](#)) Extra korting met code **Tellegen2022** !
- zondag **22 mei** en zondag **19 juni**, 11.30 – 13.00 uur lezing en rondleiding (klik hier voor meer informatie: [Tellegen](#));
- maandag t/m vrijdag 13.00 - 17.00 uur (tot **1 juni**): expositie Caro's Corona Foto Challenge in Huize Lydia (klik hier voor meer informatie: [Foto Challenge](#)).

Van de stuurgroep:

Wij zien graag je reactie op de voorstellen van de stuurgroep voor naamsverandering van de binnenbuurten en voor het meedenken over onze toekomst. Stuur deze naar:

stadsdorpdepijp.secretariaat@gmail.com.

Klik hier voor het verslag met de voorstellen: [verslag stuurgroep 13 april 2022](#).

MAG HET IETSJES MINDER ZIJN??

In de werkgroep zorg spraken we over onze veranderde wereld en de weerslag ervan op onze leefwereld en het bleek dat meerderen van ons zich ook druk maken over de sterk oplopende kosten van onze directe levensbehoeften.

De een heeft er meer last van dan de ander, maar we hebben er allemaal mee te maken. Besparingen op onze uitgaven en op het verbruik van energie zijn ook goed voor onszelf en voor het milieu.

We wisselden onderling wat tips uit en bedachten dat we via de nieuwsbrief ook met andere stadsdorpers tips kunnen uitwisselen.

Hieronder start Riet Lenders met een bijdrage.

Zij is een enthousiaste gebruiker van TOGOODTOGO en wil deze info graag delen.

We zijn van plan om in de komende nieuwsbrieven te schrijven over andere mogelijkheden om te bezuinigen op onze uitgaven.

Dat kan bijvoorbeeld door energiebesparing of het kopen van tweedehands spullen o.a. via kringloop of Marktplaats.

We zijn ook benieuwd naar tips van andere stadsdorpers. We ontvangen die graag op ons mailadres stadsdorpdepijp.zorg@gmail.com of geef ze aan ons door. Ook die tips kunnen wij weer delen via de nieuwsbrief.

Werkgroep Zorg

Miep van Dam, Atie Engel, Riet Lenders, Ina Ree, Anne Schröder

Too Good To Go

Zo'n 1 miljoen Nederlanders hebben zich al aangemeld voor de app TooGoodToGo. Je hebt dus wel een smartphone nodig waarmee je ook kunt betalen!

Aan het begin van de dag kun je in de app zien wie er een Magic Box aanbiedt. Op het eind van de dag kun je daar een zogeheten Magic Box ophalen, bijvoorbeeld bij een restaurant, hotel of supermarkt of een bakker. Daarin kan brood, zuivel, groenten of kant-en-klaar maaltijden/producten zitten die nog prima te eten zijn maar niet meer verkocht kunnen worden. Voedsel dat dus gered kan worden!! Voedselverspilling tegengaan! Je betaalt meestal een derde van de prijs.

Veel mensen doen mee omdat ze zich ergeren aan verkwisting van voedsel. Een op de vier vindt het verrassingseffect leuk. Voor een op de vijf speelt de gereduceerde prijs een belangrijke rol. Ik doe mee om alledrie de redenen.

In de app kun je zien wie er een Magic Box aanbiedt. Is het bij jou in de buurt en heb je tijd om langs te gaan op de aangegeven tijd dan reserveer en betaal je deze maaltijd. In de app krijg je een bon die je daar dan laat zien.

Uitgebreide info over de werking en over het ophalen van de Magic Box is te vinden in de app TooGoodToGo en op de website:

www.toogoodtogo.nl

Veel plezier ermee,
Riet Lenders

Onze stadsdorpstand op de Natuur- en Milieumarkt, 24 april Sarphatipark.

Er was veel belangstelling voor ons stadsdorp. Ook hebben er zich al weer nieuwe leden opgegeven! Hartelijk dank aan alle 'standhouders'.

Dwalen door De Pijp

In het Stadsarchief is op dit moment de tentoonstelling van de 18e/19e-eeuwse tekenaar Gerrit Lamberts te bezichtigen: 'Dwalen door Amsterdam'. De tentoonstelling geeft een aardig inkijkje in hoe Amsterdam er aan het begin van de 19e eeuw uitzag. Veel plekken zijn nog herkenbaar, maar ook heel veel niet meer.

Hoewel zijn naam voor velen onder ons volslagen onbekend is, zijn veel van zijn tekeningen en prenten wel bekend en valt nu pas op in hoeveel boeken over Amsterdam zijn prenten zijn opgenomen. Net als Rembrandt zwierf hij niet alleen door Amsterdam, maar ook buiten de huidige Singelgracht, de toenmalige stadsgrens.

In zijn tijd was Amsterdam deels nog omsloten door de 17e-eeuwse stadsmuur met zijn vele bolwerken ('De Schans') maar een groot deel was ook al ingestort of afgebroken. De Pijp, net buiten de stadsgrens, bestond nog niet en was onderdeel van de Binnendijkse Buitenvelderse Polder, die tot het grondgebied van Nieuwer-Amstel hoorde (nu Amstelveen). Dit was niet alleen een agrarisch landschap met koeien en tuinderijen, maar ook een mix van bedrijvigheid en vermaak. Het was een uitgaans- en wandelgebied van de Amsterdammers. Er stonden luxueuze buitenplaatsen aan de Amstel en de Boerenwetering en daartussen waren in de loop van de tijd vele uitspanningen, pleziertuinen, herbergen en ander vermaak ontstaan. Er waren ook bedrijfjes die, gevestigd buiten de stadsgrenzen, de hoge belastingen van Amsterdam op deze wijze ontdoken. Tenslotte was er ook vervuilende industrie, die men liever niet binnen de stadsgrenzen had. Kortom, het was een gebied met al aardig wat bebouwing. Een aantal van deze bedrijven en uitgaansgelegenheden is door Gerrit Lamberts getekend.

Hoewel er helemaal niets meer van over is, is het aardig om aan de hand van zijn tekeningen een indruk te krijgen van hoe het er toen uitzag. Hieronder bespreek ik een paar tekeningen die hij gemaakt heeft in wat nu De Pijp is.

De Berebijt

(ter hoogte van de Amsteldijk nummer 25 bij de 2de Jan van der Heijdenstraat)

De Berebijt was een beroemde herberg aan de Amsteldijk uit het begin van de 17e eeuw. De herberg was genoemd naar een volksvermaak uit die tijd waarbij men koppels opgehitste vechthonden liet vechten tegen een oude afgedankte circusbeer, net zolang tot hij verscheurd en dood was. Deze honden werden ook wel berebijters genoemd. Dit vermaak was al lang verboden toen Lamberts deze herberg tekende.

De Berebijt was de plek waar vandaan de trek- of jaagschuiten naar Delft, Den Haag, Rotterdam, Woerden, enz. vertrokken. Het was een komen en gaan van reizigers.

Ook stadhouder prins Willem V en zijn vrouw Wilhelmina van Pruisen (bekend vanwege haar aanhouding bij Goejanverwellesluis) zijn na een bezoek aan Amsterdam vanaf de Berebijt weer vertrokken en uitgezwaaid.

Op de tekening zie je twee trekschuiten. Ook staat er een kar zonder wielen (achter de man met geel/bruine cape): de zogenaamde 'toeslede', die tot ver in de 19e eeuw is gebruikt.

De Berebijt is aan het eind 19e eeuw uiteindelijk aangekocht door Sarphati, die er een stadspark aan wilde leggen. Dat is er echter nooit gekomen. Er heeft nog heel lang aan de Amsteldijk 26 op de hoek van de 2e Jan van der Heijdenstraat een garage gezeten die 'De Berebeit' heette.

Het Tolhek

(Hoek Amsteldijk/Tolstraat)

Zoals eerder gezegd, behoorde dit gebied tot Nieuwer-Amstel. In 1778 kreeg het eeuwenoude 'Heemraadschap Amstel en Nieuwer-Amstel' toestemming om op de Amsteldijk bij Amsterdam een tolhek te plaatsen: 'Het IJzeren Hek'. Met de opbrengst van het tolhek kon men de weg van Amsterdam naar Ouderkerk bestraten en onderhouden.

Op de tekening zie je het hek met daar bovenop twee olielampen. In de verte is de Oude Kerk zichtbaar. Daarachter is een tweede toren zichtbaar:

De Haringpakkerstoren, de Jan Roodenpoortstoren? (Wie het weet mag me dat laten weten). Op de voorgrond zie je de Hogesluis, de brug over de Amstel bij de Schans, waar nu de Sarphatistraat is. Links voor de Hogesluis zie je nog net de Singelgracht die aan de buitenkant van de Schans liep.

Het Tolhek stond op de plek waar nu de Tolstraat is. Oorspronkelijk was dit het Ververspad, maar na de annexatie van dit deel van Nieuwer-Amstel in 1896, is de naam

veranderd, omdat Amsterdam al een Verversstraat had en dit tot verwarring zou kunnen leiden.

Op de hoek van de Tolstraat met de Amsteldijk staat nu nog het oude Raadhuis van Nieuwer-Amstel, gebouwd tussen 1889 en 1892, dat ze nog even snel neergezet hebben in de hoop de annexatie af te wenden. Het heeft niet mogen baten: in 1896 was de annexatie een feit.

Jacob Olie heeft van dit Ververspad een foto gemaakt. Op de achtergrond is het Raadhuis van Nieuwer-Amstel zichtbaar.

De overhaal bij de Boerenwetering

(Hoek Stadhouderskade/Ruysdaelkade)

Omdat het waterpeil in de stad (Amsterdams Peil) hoger was dan het waterpeil in de polder (polderpeil) moesten de tuinders die met schuitjes hun groenten naar de stad brachten, omhoog getild worden naar het water op stadspeil. Dit gebeurde over land, met een overhaal of overtoom. Het schuitje werd over een helling omhoog getrokken met behulp van een touw dat aan een balk tussen twee raderen vastzat. Door de raderen te draaien werd het touw op de balk opgerold en werd het bootje omhoog getrokken.

Op de tekening zie je beide raderen met het hellinkje waar de schuitjes overheen getrokken werden. Op de voorgrond is nog een stukje van het polderhuis te zien dat op die plek stond en waar nu het Carel Willink plantsoentje is, net over de brug van de Boerenwetering. Het polderhuis met theekoepeltje was in de tijd van Gerrit Lamberts een uitspanning.

Het Hoedenmakerspad

(De Van Ostadestraat)

Direct ten zuiden van de Ceintuurbaan bij de Amstel was een wijkje met veel industriële bedrijvigheid. Er liepen diverse paden waarvan de namen de bedrijvigheid verraadden: het Kuiperspad (nu Kuipersstraat), het Ververspad (nu Tolstraat), het Hoedenmakerspad (nu Van Ostadestraat).

Gerrit Lamberts heeft een tekening van het Hoedenmakerspad gemaakt die helaas niet is opgenomen in de tentoonstelling, maar die ik wel uit de Beeldbank van het Stadsarchief heb kunnen downloaden, evenals alle andere afbeeldingen uit dit artikel, waarvoor dank.

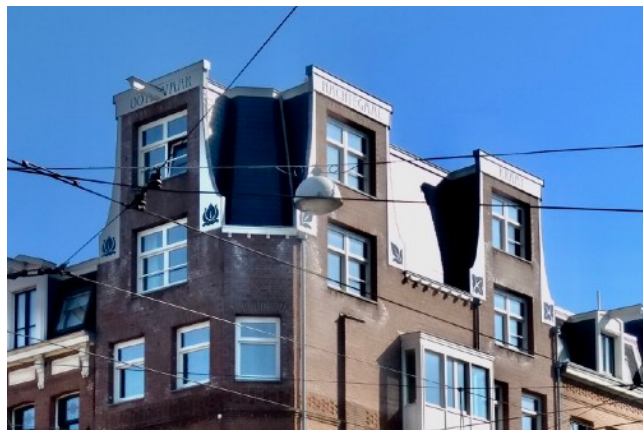

Evelien Mellink

Alle afbeeldingen zijn afkomstig uit de Beeldbank van het Stadsarchief van Amsterdam.

Wie weet waar...?

Het huis waarnaar in de nieuwsbrief van april werd gevraagd, staat op de noordoosthoek van het kruispunt van de Ceintuurbaan / Ferdinand Bolstraat, d.w.z. aan de kant van de HEMA. De namen nachtegaal, kraay en ooyevaar zijn namen van de molens die aan de Zaagmolensloot stonden, nu de Albert Cuyp. Dat dit huis iets weg heeft van een molen, was dus niet zo heel verwonderlijk.

Pieter Oosterhuis, fotograaf.

Zaagmolensloot. Later de Albert Cuypstraat. Ter hoogte van de Van Woustraat naar het westen gezien. Links houtzaagmolen 'De Ooievaar', rechts houtzaagmolen 'De Kieviet'. In de linker bovenhoek een einde van een roede van houtzaagmolen 'De Ruiter'. In de verte 'De Bonte Kraaij' en 'De Nachtegaal'.

Wie weet waar...?

De Pijp heeft twee voormalige gemeentebadhuizen: in de Eerste Sweelinckstraat en in de Diamantstraat. Er was echter nog een derde badhuis. Dit was geen gemeentebadhuis, maar een luxe badhuis, voor de gegoede burgerij. Later werd het steeds meer een kuuroord. Het gebouw staat er nog en is een gemeentemonument. Waar staat dit gebouw?

Doortrappen, veiliger fietsen tot je 100ste.

Op woensdag 18 mei bieden we daarom voor de 55+ers in Amsterdam centrum een mogelijkheid aan om langs te komen op de fiets. Klik voor meer informatie: [Doortrapevenement](#).

Wandel HeenenWeer

Wandel gezellig mee & steun HeenenWeer! Speciaal voor het 5-jarige jubileum van de stichting heeft HeenenWeer 4 verschillende wandelroutes met een thema opgesteld. Deze wandelroutes lopen door de wijkgebieden waar HeenenWeer actief is. Zo kunnen gezinnen met jonge kinderen bijvoorbeeld kiezen voor het thema *Speelplaatsen*, waarbij ze diverse speel-spots in de Pijp/ Rivierenbuurt gaan ontdekken. Andere thema's zijn: *Beelden*, *Religieuze gebouwen* en *Struikelstenen*. Kies een favoriet en maak op een leuke manier kennis met de schoonheid van de wijk.

Op zaterdag 14 mei start **Wandel HeenenWeer!** Online kunnen de wandelroutes worden gekocht voor €5,- per wandeling. Vervolgens ontvangt u een mail met een directe link plus een wachtwoord van de wandelroute naar keuze voor meer informatie. Wanneer u voldoet aan de opdrachten vermeld bij de wandeling en u laat dit ons zien tussen 12.00-15.00u in Buurtgebouw Henrick de Keijser (Henrick de Keijserplein 45), winnen de eerste 250 deelnemers een leuke HeenenWeer attentie.

Meer informatie: <https://stichtingheenenweer.nl/wandel/>

Extra: De vier themawandelingen zijn ook na 14 mei beschikbaar tot 1 september echter zonder winelement.

Mia Bouwhuis, Titia van Grol.

Colophon

Deze Nieuwsbrief is samengesteld door Jantien Hoogenhout, Evelien Mellink, Lidy van der Maaden, vormgeving Pieter Jans.

Foto's: Yol Köster en Pieter Jans (pag. 1), Evelien Mellink (pag. 4 en 7).

Heb je iets voor de Nieuwsbrief van juni, stuur je kopij dan **voor 25 mei** naar:

stadsdorpdepijp.nieuws@gmail.com.

www.stadsdorpdepijp.com
stadsdorpdepijp.secretariaat@gmail.com
06-39860140

